

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за лютий 2026 року

ЗМІСТ

I. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ.....	4
1. Оподаткування.....	4
1.1. Про відсутність обов'язку формувати дохід та податкові зобов'язання в разі використання товарів у стимулюючих акціях «Подарунок за покупку»...	4
1.2. Про правомірність відмови у видачі ліцензії на право роздрібної торгівлі пальним у разі неподання документів, що підтверджують право користування земельною ділянкою, та прийняття в експлуатацію всіх об'єктів АЗС у місці торгівлі	5
1.3. Про правомірність застосування пільги зі сплати ввізного мита та ПДВ під час імпорту засобів індивідуального захисту в умовах дії карантину через COVID-19.....	7
1.4. Про правомірність донарахування ввізного мита та ПДВ у зв'язку з непідтвердженням преференційного походження товару з ЄС на підставі відповіді уповноваженого органу країни-експортера.....	9
II. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ.....	11
2.1. Про обов'язковість погодження детального плану території, що охоплює історичний ареал, та його відповідність генеральному плану населеного пункту	11
2.2. Про врахування розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 01 січня календарного року, для оформлення довідки про грошове забезпечення військовослужбовця у 2024 році.....	13
2.3. Про обов'язок розповсюджувача нехарчової продукції припинити її надання на ринок у разі невідповідності встановленим вимогам законодавства	16
2.4. Про заборону на розміщення засобами зовнішньої реклами знаків для товарів і послуг, під якими здійснюється діяльність організації та проведення азартних ігор, у тому числі у формі спонсорського повідомлення	18
2.5. Про зміст поняття «безпосередня участь у бойових діях» як умови для визнання особи учасником бойових дій	20
2.6. Про відсутність підстав для звільнення підприємства від обов'язку відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій у зв'язку з припиненням господарської діяльності та форс-мажорними обставинами .	22

III. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН.....	24
3.1. Про розмежування фактів вилучення паспорта для виїзду за кордон та встановлення його недійсності.....	24
3.2. Про пріоритет застосування роботодавцем спеціальних норм закону при прийнятті на службу осіб начальницького складу НАБУ.....	26
3.3. Про судові оскарження акта про неможливість проведення ревізії.....	28
IV. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	30
4.1. Про право суду покласти судові витрати на сторону, з вини якої виник спір.....	30
4.2. Про неможливість окремого апеляційного оскарження ухвали суду першої інстанції про повернення без розгляду заяви про передачу справи до іншого суду.....	32
4.3. Про неоскаржуваність рішення адміністративного органу про відмову в зупиненні адміністративного провадження.....	33

I. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

1. Оподаткування

1.1. Про відсутність обов'язку формувати дохід та податкові зобов'язання в разі використання товарів у стимулюючих акціях «Подарунок за покупку»

Використання таких товарів, як-от какао, кава, снеки, посуд, бульйонні кубики тощо, у межах стимулюючих рекламних акцій «Подарунок за покупку», не є самостійною реалізацією та не формує доходу для цілей податку на прибуток, і не породжує податкових зобов'язань з ПДВ. Подарунок належить до собівартості рекламної продукції та кінцевої ціни основного товару, іншими словами, він не є окремим об'єктом продажу

03 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Східного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків на рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 29 квітня 2025 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 12 листопада 2025 року у справі № 160/29144/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Виналь» до Східного міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами документальної планової виїзної перевірки контрольний орган збільшив платникові грошові зобов'язання з податку на прибуток, ПДВ, акцизного податку, застосувавши штрафні санкції за несвоєчасну реєстрацію накладних, а також інші штрафні (фінансові) санкції на загальну суму понад 828 млн. На переконання податкового органу, платник системно порушував правила бухгалтерського та податкового обліку, що призвело до значного заниження податкових зобов'язань і застосування штрафних санкцій. Зокрема, було встановлено порушення щодо використання товарів у стимулюючих рекламних акціях «Подарунок за покупку». Контрольний орган уважав такі дії приховуванням доходу та безтоварними операціями.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Третього апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов, скасувавши всі оскаржувані платником податкові повідомлення-рішення. Суди першої та апеляційної інстанції дійшли висновку, що контрольний орган не довів наявності в діях платника складу податкових правопорушень.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Відсутність калькуляцій, технологічних карт та інших внутрішніх документів не є порушенням, оскільки ці документи не належать до первинних бухгалтерських документів у розумінні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та не є обов'язковими для підтвердження господарських операцій, формування витрат чи доходів.

Витрати на придбання, оприбуткування та формування акційних подарунків є господарськими витратами, безпосередньо пов'язаними з просуванням та реалізацією основної продукції, а отже, є складниками витрат у випадку наявності належних первинних документів (договорів, накладних, актів, бухгалтерських реєстрів, наказів, правил акцій тощо).

Вибуття запасів (списання з балансу) не породжує доходу та не є підставою для донарахування податку на прибуток чи ПДВ, оскільки дохід виникає лише в разі наявності передання ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності, а також достовірного визначення суми такого доходу. Подарунок входить до собівартості рекламної продукції та кінцевої ціни основного товару, а не є самостійним об'єктом реалізації.

Методика контрольного органу щодо розрахунку «незадекларованих доходів» є неправомірною, якщо заснована на зіставленні показників різної економічної природи та не відповідає фактичним обставинам реалізації продукції. Доходи підлягають формуванню лише від реалізації алкогольної продукції, а подарунок, наданий у межах рекламної акції, не формує доходу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 лютого 2026 року у справі № 160/29144/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133764528>

1.2. Про правомірність відмови у видачі ліцензії на право роздрібної торгівлі паливом у разі неподання документів, що підтверджують право користування земельною ділянкою, та прийняття в експлуатацію всіх об'єктів АЗС у місці торгівлі

Відмова у видачі ліцензії на право роздрібної торгівлі паливом є правомірною, якщо суб'єкт господарювання не подав повний пакет документів, зокрема документи, що підтверджують право користування земельною ділянкою, а також про прийняття в експлуатацію всіх об'єктів, розміщених у місці роздрібної торгівлі паливом (резервуарів, паливороздавальних колонок тощо). Факт того, що операторна (кіоск) є тимчасовою спорудою і не підлягає введенню в експлуатацію, не звільняє ліцензіата від обов'язку підтвердити введення в експлуатацію іншого технологічного обладнання АЗС, яке потрібне для ведення діяльності та є об'єктом підвищеної небезпеки

04 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Прокар» на рішення Хмельницького окружного адміністративного суду від 12 травня 2025 року та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 27 жовтня 2025 року у справі № 560/656/25 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Прокар» до Головного управління ДПС у Хмельницькій області про визнання протиправним і скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контрольний орган відмовив платникові у видачі ліцензії на право роздрібної торгівлі паливом з підстав неподання документів, що підтверджують право користування земельною ділянкою, а також відсутності документів про введення в експлуатацію об'єктів, розміщених у місці торгівлі паливом. Товариство стверджувало, що кіоск (диспетчерська-операторна) є пересувною тимчасовою спорудою заводського виготовлення, встановлюється без фундаменту та не підлягає прийняттю в експлуатацію, а тому вимоги контрольного органу є надмірними. Платник акцентував, що подав повний перелік документів, визначених статтею 15 Закону України від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» (далі – Закон № 481/95-ВР).

Хмельницький окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Сьомого апеляційного адміністративного суду, відмовив у задоволенні позову. Суди першої та апеляційної інстанції дійшли висновку, що поданий пакет документів є неповним, оскільки не підтверджує право користування земельною ділянкою та введення в експлуатацію всього обладнання, потрібного для роздрібної торгівлі паливом.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Для отримання ліцензії на роздрібну торгівлю паливом стаття 15 Закону № 481/95-ВР вимагає подання суб'єктом документів про введення в експлуатацію щодо всіх об'єктів, розміщених у місці роздрібної торгівлі паливом, а не лише щодо будівель чи споруд. Контейнерна або тимчасова споруда (кіоск) може не підлягати прийняттю в експлуатацію як об'єкт будівництва, однак діяльність з роздрібної торгівлі паливом неможлива без резервуарів, паливороздавальних колонок та іншого технологічного обладнання, яке є об'єктом підвищеної небезпеки та потребує належного введення в експлуатацію. Відсутність документів щодо введення в експлуатацію об'єктів підвищеної небезпеки, необхідних для діяльності АЗС (резервуари, колонки, насоси тощо), є підставою для відмови у видачі ліцензії.

Подання до суду документів, які не були надані органу ліцензування разом із заявою про видачу ліцензії, не може спростовувати правомірність рішення контрольного органу, оскільки оцінці підлягають лише ті матеріали, які були наявні станом на момент ухвалення рішення.

Суд першої інстанції має право самостійно віднести справу до категорії незначної складності та розглянути її за правилами спрощеного позовного провадження, якщо це не суперечить обмеженням, установленим статтями 12 та 257 Кодексу адміністративного судочинства України. Такий процесуальний вибір не є порушенням принципу змагальності та не може бути підставою для скасування судового рішення в касаційній інстанції, якщо сторона не заперечувала проти розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, не заявляла обґрунтованого клопотання про розгляд справи за правилами загального позовного провадження та якщо такий розгляд не призвів до неправильного вирішення справи по суті.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 лютого 2026 року у справі № 560/656/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133860457>

1.3. Про правомірність застосування пільги зі сплати ввізного мита та ПДВ під час імпорту засобів індивідуального захисту в умовах дії карантину через COVID-19

Звільнення від сплати ввізного мита та ПДВ під час імпорту нітрилових і латексних рукавичок, віднесених до переліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2020 року № 224, застосовується в разі наявності повідомлення Державної служби з питань праці про введення в обіг засобів індивідуального захисту (навіть якщо не виконано вимоги технічних регламентів). Таке повідомлення є самостійною та достатньою підставою для пільги. Не потрібні додаткові докази (маркування як медичних, сертифікати відповідності чи подальше використання лише в медичних цілях). Відсутність таких доказів чи реалізація товару як господарчого не спростовує права на пільгу, якщо товар відповідає переліку згідно з назвою та кодом УКТ ЗЕД

06 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Хмельницької митниці на постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 01 липня 2025 року у справі № 560/16306/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Термопласт» до Хмельницької митниці про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами документальної перевірки митниця донарахувала мито та ПДВ (загалом понад 11,8 млн грн), вважаючи неправомірним під час імпорту товару

застосування пільги згідно з кодом «203» (звільнення від митних платежів для товарів проти COVID-19 відповідно до пункту 9-6 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України, пункту 71 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України). Контрольний орган стверджував, що імпортовані нітрилові та латексні рукавички не відповідають вимогам (відсутнє маркування як медичні, реалізовані як господарчі, не підтверджено використання в боротьбі з COVID-19). Було також виявлено заниження митної вартості з огляду на неврахування витрат на дизайн кліше.

Товариство вказало на повідомлення управління Державної служби з питань праці про введення рукавичок в обіг як засобів індивідуального захисту для охорони здоров'я, та лабораторні висновки про захист від SARS-CoV-2, що підтверджують відповідність зазначеного товару переліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2020 року № 224 «Про затвердження переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19 спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість» (далі – Постанова № 224).

Хмельницький окружний адміністративний суд рішенням від 06 березня 2025 року відмовив у задоволенні позову, тому що за результатами документальної перевірки не було підтверджено правомірність застосування пільги зі сплати митних платежів згідно з кодом «203» під час декларування відповідних товарів.

Сьомий апеляційний адміністративний суд скасував рішення суду першої інстанції та задовольнив позов повністю, визнавши пільгу правомірною, оскільки ввезені латексні та нітрилові рукавички належать до переліку товарів, звільнених від сплати ввізного мита та ПДВ і позивач надав усі необхідні документи для застосування пільг.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржуване судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Звільнення від сплати ввізного мита і ПДВ є винятком зі загального правила та застосовується в разі наявності чітко визначених законом підстав і за умов дотримання встановлених вимог.

На період дії карантину COVID-19 у законодавстві, наприклад у Постанові № 224, було встановлено спеціальні податкові пільги щодо товарів, потрібних для протидії пандемії, зокрема засобів індивідуального захисту. Нітрилові та латексні рукавички (код УКТ ЗЕД 4015) прямо віднесено до переліку таких товарів.

Повідомлення Державної служби з питань праці про введення в обіг зазначених засобів індивідуального захисту є самостійним, належним і достатнім підтвердженням права на застосування пільг (навіть щодо яких не виконано вимоги технічних регламентів). Не встановлено додаткових вимог (маркування, сертифікати відповідності чи лише медичне використання). Реалізація як господарчих товарів чи відсутність знаку відповідності не спростовують пільгу, якщо товар належить до переліку, затвердженого Постановою № 224, за назвою та кодом УКТ ЗЕД.

Доводи митниці про заниження митної вартості з огляду на неврахування витрат на кліше не підтверджено, якщо кліше оплачено окремо як послуга, а не поставлено безоплатно.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 лютого 2026 року у справі № 560/16306/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133891922>

1.4. Про правомірність донарахування ввізного мита та ПДВ у зв'язку з непідтвердженням преференційного походження товару з ЄС на підставі відповіді уповноваженого органу країни-експортера

Податкові повідомлення-рішення про донарахування ввізного мита та ПДВ за повними (непреференційними) ставками є правомірними, якщо уповноважений орган країни-експортера за результатами перевірки не підтвердив преференційне походження товару. Відповідь іноземного органу, у якій зазначено, що експортер не надав достатніх доказів преференційного походження, є належною та достатньою підставою для відмови в застосуванні преференції, навіть якщо імпортер подав декларації-інвойси з повідомленням про походження та на товарі наявне маркування «Manufactured in EU». Технічна помилка в акті перевірки (зокрема неправильне зазначення номерів митних декларацій) не впливає на сутність установлених порушень і сама собою не є підставою для визнання такого акта недостовірним чи незаконним

11 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «БТ ЛТД» на рішення Львівського окружного адміністративного суду від 29 вересня 2025 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 12 листопада 2025 року у справі № 380/25552/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «БТ ЛТД» до Львівської митниці про скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами документальної невиїзної перевірки Львівська митниця встановила, що під час митного оформлення товарів за п'ятьма митними деклараціями було застосовано преференційну ставку ввізного мита на підставі декларацій-інвойсів

польського експортера, у зв'язку з чим мито було нараховано і сплачено за преференційними ставками. Після завершення митного оформлення Державна митна служба України для перевірки достовірності підтверджень походження товарів звернулася до уповноваженого органу Республіки Польща, який повідомив, що декларації-інвойси є автентичними, однак експортер не надав достатніх доказів преференційного походження товарів відповідно до Додатка I до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження, тому товари не можна вважати такими, що мають преференційне походження. Отже, на підставі акта перевірки митниця встановила заниження ввізного мита та ПДВ і прийняла оскаржувані податкові повідомлення-рішення.

Декларант заперечував проти таких висновків митниці, покликаючись на технічну помилку в акті перевірки (неправильні номери митних декларацій); надання всіх наявних документів (декларацій-інвойсів із повідомленням про походження, маркування «Manufactured in EU»); відсутність доказів звернення польського органу до експортера та відповіді експортера; відсутність експертних висновків чи інших прямих доказів невідповідності походження товарів.

Львівський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, відмовив у задоволенні позову. Суди першої та апеляційної інстанцій дійшли висновку, що відповідь польського органу є достатнім доказом непідтвердження преференційного походження, а технічна помилка в акті не впливає на суть порушень і не може бути причиною необґрунтованості результатів проведеної перевірки.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Керуючись статтею 15, статтею 32 Доповнення I до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження та частиною другою статті 46 Митного кодексу України, митні органи мають право здійснювати перевірку підтверджень походження після завершення митного оформлення. Результат перевірки, наданий компетентним органом країни експорту, є належною та достатньою підставою для відмови в застосуванні преференційних ставок ввізного мита.

Якщо у відповіді уповноваженого органу країни-експортера зазначено, що преференційне походження не підтверджено з огляду на відсутність достатніх доказів, імпортер втрачає право на застосування преференційної ставки, а митний орган зобов'язаний застосувати повні ставки ввізного мита та визначити відповідні податкові зобов'язання з ПДВ. Митний орган України не зобов'язаний проводити додаткову перевірку чи вимагати від імпортера нових документів після отримання такої відповіді.

Технічна помилка в акті перевірки не впливає на зміст установлених порушень, оскільки не впливає на достовірність висновків про непідтвердження походження товару.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 лютого 2026 року у справі № 380/25552/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134001182>

II. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

2.1. Про обов'язковість погодження детального плану території, що охоплює історичний ареал, та його відповідність генеральному плану населеного пункту

Детальний план території, який охоплює землі історичного ареалу населеного пункту, належить до актів містобудівної документації, які передбачають містобудівні перетворення у розумінні статті 32 Закону України від 08 червня 2000 року № 1805-III «Про охорону культурної спадщини», а тому потребує обов'язкового погодження з відповідним органом охорони культурної спадщини до його затвердження органом місцевого самоврядування, а також його положення повинні узгоджуватися з генеральним планом населеного пункту, деталізувати положення останнього та не суперечити йому

17 лютого 2026 року Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу першого заступника керівника Львівської обласної прокуратури на рішення Львівського окружного адміністративного суду від 10 вересня 2024 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 30 січня 2025 року у справі № 380/873/22 за позовом керівника Галицької окружної прокуратури міста Львова до Львівської міської ради, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача – Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Грушевський», про визнання протиправною та скасування ухвали.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позов прокурора обґрунтований тим, що ухвала Львівської міської ради від 25 лютого 2021 року № 123 «Про затвердження детального плану території у районі вул. Л.Мартовича, вул. І. Григоровича, вул. Дж. Дудаєва» прийнята з порушенням законодавства про охорону культурної спадщини та містобудівних норм. Прокурор наголошував на тому, що затвердженим детальним планом території запроектовано будівництво нового п'ятиповерхового будинку, що не узгоджується з Генеральним планом міста Львова, відповідно до якого зазначена територія призначена для малоповерхової житлової забудови (2-4 поверхи) та буде порушувати архітектурно-просторову організацію історичного ареалу міста Львова. Крім того, зазначений детальний план, яким передбачено зведення нової споруди в межах історичного ареалу міста Львова, всупереч вимог законодавства про охорону культурної спадщини не був погоджений з відповідним органом охорони культурної спадщини.

Львівський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, в задоволенні позову відмовив. Суди виходили з того, що спірна ухвала є законною, оскільки вона була

прийнята з дотриманням встановленого порядку оприлюднення актів містобудівної документації, а також з виконанням вимог щодо проведення громадських слухань, з дотриманням відповідачем встановленого порядку розроблення детального плану території і зазначений детальний план території відповідає Генеральному плану міста Львова.

Верховний Суд касаційну скаргу прокурора задовольнив, рішення судів першої та апеляційної інстанції скасував і прийняв нове рішення про задоволення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Положеннями Закону України від 08 червня 2000 року № 1805-III «Про охорону культурної спадщини» (далі – Закон № 1805-III) визначено обов'язковість погодження та отримання дозволів органу охорони культурної спадщини на здійснення будь-яких містобудівних, архітектурних, ландшафтних чи інших робіт у межах пам'яток національного значення, їх територій, історико-культурних заповідників, зон охорони та історичних ареалів населених місць. Таке погодження є обов'язковим елементом встановленого державою правового режиму охорони історичного середовища і має на меті гарантувати її збереження, забезпечити сталий розвиток територій із урахуванням історико-культурної цінності середовища. Отже, в зонах охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, встановлено особливий режим регулювання забудови, зокрема, у таких зонах забороняється здійснення будь-яких містобудівних перетворень, зокрема, і планування таких перетворень без попереднього отримання погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

Поняттям «містобудівні перетворення» у розумінні статті 32 Закону № 1805-III охоплюється діяльність, яка пов'язана як безпосереднім будівництвом, реконструкцією, реставрацією, земляними роботами або ландшафтними змінами, так і з планувальними діями, які визначають просторову організацію території, передбачають можливість таких перетворень і можуть впливати на історико-культурну цінність середовища. Водночас обов'язкове погодження детального плану території, яка охоплює історичний ареал населеного пункту, із відповідним органом охорони культурної спадщини не є формальністю, а правовим механізмом, необхідним для реалізації конституційного обов'язку держави забезпечувати охорону культурної спадщини, та покликане гарантувати збереження історико-культурного середовища, запобігти його руйнуванню чи спотворенню в процесі містобудівної діяльності.

Крім того, на основі та відповідно до генерального плану населеного пункту, який є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, розробляються інші види містобудівної документації, зокрема детальний план території, положення якого мають узгоджуватися з генеральним планом населеного пункту, деталізувати положення останнього та не суперечити йому. Генеральний план населеного пункту має обов'язковий характер для всіх суб'єктів містобудівної діяльності, а його вимоги

підлягають не довільному тлумаченню, а неухильному дотриманню при розробленні містобудівної документації нижчого рівня, зокрема, детальних планів територій.

З огляду на зазначене, судова палата констатувала, що детальний план території, розташованої в межах історичного ареалу міста Львова, який був затверджений спірною в цій справі ухвалою Львівської міської ради, за своїм змістом є тим різновидом містобудівної документації, яка передбачає можливість архітектурних і планувальних змін, що матимуть вплив на історико-культурне середовище зазначеної території, у зв'язку з чим затвердження такого детального плану території без попереднього погодження з відповідним органом охорони культурної спадщини суперечить вимогам частини четвертої статті 32 Закону № 1805-III. Також детальний план, положення якого змінюють встановлені Генеральним планом параметри забудови, вказує на те, що орган місцевого самоврядування не діяв на підставі та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України, що також є свідченням протиправності спірної в цій справі ухвали Львівської міської ради.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2026 року у справі № 380/873/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134182339>

2.2. Про врахування розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 01 січня календарного року, для оформлення довідки про грошове забезпечення військовослужбовця у 2024 році

Для оформлення та направлення до пенсійного органу довідки про розмір грошового забезпечення, що враховується для перерахунку пенсії військовослужбовця, визначеного станом на 01 січня 2024 року, підлягає застосуванню пункт 4 постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» в первісній редакції, яка передбачала використання прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на 01 січня календарного року

17 лютого 2026 року Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу особи на рішення Харківського окружного адміністративного суду від 16 липня 2024 року та постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 28 серпня 2024 року у справі № 520/5814/24 за її ж позовом до Харківського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Спір у цій справі виник у зв'язку з відмовою відповідача оформити та направити до пенсійного органу довідку про розмір грошового забезпечення, що враховується для перерахунку пенсії позивача, визначеного станом на 01 січня 2024 року відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» від 30 серпня 2017 року № 704 (далі - Постанова № 704) із зазначенням відомостей про розміри посадового окладу, окладу за військове звання та інших видів грошового забезпечення, визначених шляхом множення розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 01 січня календарного року, на відповідний коефіцієнт, у зв'язку з підвищенням розміру грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців через зростання прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

Харківський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Другого апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позовних вимог відмовив. Суди дійшли висновку, що з 20 травня 2023 року пункт 4 Постанови № 704 діяв у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 року № 481 «Про скасування підпункту 1 пункту 3 змін, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 103, та внесення змін до пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 704» (далі – Постанова № 481), яка передбачала сталу розрахункову величину для посадового окладу та окладу за військове звання 1762,00 грн, а не прожитковий мінімум для працездатних осіб, установлений на 01 січня календарного року, і саме така редакція пункту 4 Постанови № 704 підлягає застосуванню.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, рішення судів першої та апеляційної інстанцій скасував і прийняв нове рішення про задоволення позову частково.

ОЦІНКА СУДУ

Спірні правовідносини стосувалися перерахунку основного розміру пенсії з 01 лютого 2024 року та питання у якій редакції підлягає застосуванню пункт 4 постанови № 704, оскільки з дня набрання чинності Постановою № 481 (з 20 травня 2023 року), якою було викладено у новій редакції зазначений пункт, замість розрахункової величини «прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений законом на 1 січня календарного року» (як це було передбачено у первинній редакції постанови № 704) було запроваджено сталу розрахункову величину для посадового окладу та окладу за військове звання 1762,00 грн.

З огляду на визначені в частині третій статті 7 КАС України загальні засади пріоритетності законів над підзаконними актами Верховний Суд вказав, що пункт 2 Постанови № 481 стосовно внесення змін до пункту 4 Постанови № 704 в частині, що суперечить нормативно-правовому акту, який має вищу юридичну силу, а саме закону про Державний бюджет України на відповідний рік, не підлягає застосуванню як такий, що є протиправним і не відповідає правовим актам вищої юридичної сили.

Отже, пункт 4 Постанови № 704 підлягає застосуванню у спірних правовідносинах у первинній редакції, а саме в частині, що не суперечить нормативно-правовому акту, який має вищу юридичну силу – закону про державний бюджет України на відповідний рік, із використанням для визначення розміру посадового окладу, окладу за військовим (спеціальним) званням розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 01 січня календарного року (через його збільшення на відповідний рік), оскільки суд не вправі, вирішуючи спір, застосовувати дефектний нормативно-правовий акт безвідносно до того чи був він чинним чи ні на момент виникнення спірних відносин.

Пункт 4 Постанови № 704 у первинній редакції визначив розрахунковою величиною для визначення посадових окладів та окладів за військовими (спеціальними) званнями прожитковий мінімум, встановлений законом на 01 січня календарного року, як державний соціальний стандарт, встановлений та покликаний забезпечити достатній рівень життя військовослужбовців у зв'язку з ростом цін, інфляції та для уникнення підвищень грошового забезпечення за рахунок видання окремих нормативно-правових актів.

Таким чином, судова палата дійшла висновку про те, що через зростання прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 01 січня відповідного календарного року згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та похідне від цього зростання розмірів грошового забезпечення, розрахунковою величиною для якого є прожитковий мінімум, у позивача виникло право на отримання оновлених довідок про розмір грошового забезпечення у 2024 році, виходячи з розміру складових, розрахованих згідно з Постановою № 704 відповідно до вимог статей 43 і 63 Закону України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та право на перерахунок пенсії на її підставі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2026 року у справі №520/5814/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134182077>

2.3. Про обов'язок розповсюджувача нехарчової продукції припинити її надання на ринок у разі невідповідності встановленим вимогам законодавства

Розповсюджувач не несе відповідальності за розробку технічної документації або внесення змін до інструкцій та декларацій про відповідність, проте зобов'язаний забезпечити, щоб продукція, яку він надає на ринку, відповідає встановленим вимогам та супроводжувалася належною документацією.

Відсутність у розповсюджувача повноважень вносити зміни до технічної документації виробника, не звільняє його від обов'язку припинити надання на ринку продукції, яка не супроводжується належною документацією або містить формальні невідповідності встановленим вимогам. У разі виявлення органом ринкового нагляду невідповідності продукції розповсюджувач зобов'язаний припинити її реалізацію до повного усунення встановлених порушень.

Крім цього, звернення розповсюджувача до виробників чи імпортерів з метою усунення виявлених невідповідностей не замінює собою виконання обов'язку, встановленого пунктом 5 частини першої статті 9 Закону України від 02 грудня 2010 року № 2736-VI «Про загальну безпечність нехарчової продукції», - припинити надання на ринку продукції, яка не відповідає вимогам законодавства

10 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Північно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці на рішення Полтавського окружного адміністративного суду від 24 червня 2025 року та постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 16 вересня 2025 року, у справі № 440/3822/25 за позовом ТОВ «Граліан» до Північно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці про визнання протиправними та скасування постанов про накладення штрафів, визнання протиправним та скасування рішення щодо застосування обмежувальних (корегувальних заходів).

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами перевірки магазину «Граліан» відповідач прийняв рішення про застосування до позивача обмежувальних (корегувальних) заходів щодо тимчасової заборони надання на ринку певних електроінструментів через формальну невідповідність інструкцій з експлуатації та відсутність декларацій про відповідність до моменту приведення продукції у відповідність до встановлених вимог. Позивач звернувся до офіційних імпортерів та уповноважених представників виробників, отримав необхідні документи і повідомив відповідача про повне виконання обмежувальних заходів. Відповідач провів перевірку стану виконання рішень, за результатами якої склав акт про часткове виконання вжитих заходів. Позивач не погодився з вказаними висновками та вказав, що він не є виробником продукції або його уповноваженим представником, здійснює лише її реалізацію, тому складання

відповідних інструкцій та декларацій про відповідність, внесення до них змін не відноситься до його обов'язків.

Окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій виходили з того, що ТОВ «Граліан» вжило всіх залежних від нього заходів для виконання рішень контролюючого органу про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, невідкладно звернулось до офіційних імпортерів та представників виробників торгових марок «Makita», «Metabo», «STIHL» для усунення виявлених недоліків; за результатами отриманих відповідей направило відповідачу повідомлення про повне виконання рішень разом із оновленими інструкціями з експлуатації та деклараціями про відповідність.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій, та ухвалив нове рішення про відмову у задоволенні позову.

ОЦІНКА СУДУ

Верховний Суд зазначив, що розповсюджувач не несе відповідальності за розробку технічної документації або внесення змін до інструкцій та декларацій про відповідність, проте зобов'язаний забезпечити, щоб продукція, яку він надає на ринку, відповідала встановленим вимогам та супроводжувалася належною документацією.

Тобто розповсюджувач зобов'язаний діяти з належною обачністю (due diligence) та самостійно перевірити наявність належного маркування, інструкцій та декларацій про відповідність перед наданням продукції на ринку, а у разі виявлення невідповідності – зобов'язаний припинити надання продукції на ринку та вжити заходи для усунення невідповідності.

Той факт, що розповсюджувач не наділений повноваженнями вносити зміни до технічної документації виробника, не звільняє його від обов'язку припинити надання на ринку продукції, яка не супроводжується належною документацією або містить формальні невідповідності встановленим вимогам. У разі виявлення органом ринкового нагляду невідповідності продукції розповсюджувач зобов'язаний припинити її реалізацію до повного усунення встановлених порушень.

Суд підкреслив, що звернення розповсюджувача до виробників чи імпортерів з метою усунення виявлених невідповідностей не замінює собою виконання обов'язку, встановленого пунктом 5 частини першої статті 9 Закону України від 02 грудня 2010 року № 2736-VI «Про загальну безпечність нехарчової продукції»- припинити надання на ринку продукції, яка не відповідає вимогам законодавства.

Добросовісність розповсюджувача у цьому випадку є оціночною категорією, однак вона не може підміняти собою виконання прямо встановленого Законом № 2736-VI обов'язку, невиконання якого тягне за собою застосування заходів реагування та санкцій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2026 року у справі № 440/3822/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133960958>

2.4. Про заборону на розміщення засобами зовнішньої реклами знаків для товарів і послуг, під якими здійснюється діяльність організації та проведення азартних ігор, у тому числі у формі спонсорського повідомлення

Поширення інформації про спонсора, у тому числі шляхом розміщення його знаків для товарів і послуг, за своїми ознаками охоплюється поняттям реклами (непрямої реклами) у розумінні Закону України від 03 липня 1996 року № 270/96-ВР «Про рекламу», незалежно від того, чи має таке повідомлення самостійний рекламний характер або є складовою іншого інформаційного продукту. Вирішальним для кваліфікації інформації як реклами є її зміст, спосіб подання та об'єктивна здатність формувати або підтримувати інтерес споживачів до відповідного суб'єкта господарювання, товару чи знаків для товарів і послуг.

Частина перша статті 22-1 вказаного Закону встановлює пряму заборону реклами азартних ігор, а також торговельних марок та інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, засобами зовнішньої реклами, незалежно від того, чи є така реклама прямою або непрямою. Тому розміщення засобами зовнішньої реклами знаків для товарів і послуг, під якими здійснюється діяльність з організації та проведення азартних ігор, у тому числі у формі спонсорського повідомлення, підпадає під таку заборону

11 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ПрАТ «Телерадіокомпанія Люкс» на рішення Київського окружного адміністративного суду від 04 лютого 2025 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 19 травня 2025 року у справі № 320/33758/24 за позовом Приватного акціонерного товариства «Телерадіокомпанія Люкс» до Державного агентства України ПлейСіті про визнання протиправним та скасувати рішення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей про застосування фінансових санкцій за порушення вимог законодавства про рекламу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Між ТОВ «Слотс Ю.Ей.» та ПрАТ «Телерадіокомпанія Люкс» укладено договори про надання послуг розміщення на ресурсах рекламно-інформаційних матеріалів та послуги з популяризації імені, найменування, знаків для товарів і послуг. За результатами розгляду звернення Особа_1 щодо порушення вимог законодавства про рекламу при розповсюдженні засобом зовнішньої реклами «Відеоекран на фасаді будинку» за адресою: м. Київ, вул. Хрещатик, 7/11 реклами азартних ігор, організаторів азартних ігор, уповноваженими посадовими особами Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей складено акти про порушення вимог законодавства про рекламу ПрАТ «Телерадіокомпанія Люкс». За результатами розгляду справ про порушення вимог законодавства про рекламу у сфері організації та проведення азартних ігор прийнято рішення про застосування до позивача фінансові санкції (штрафу). Вважаючи вказане рішення протиправним позивач звернувся до суду.

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позовних вимог відмовлено. Суди виходили з того, що торгівельні марки «Slotoking» та «777» є знаками для товарів і послуг, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, у зв'язку з чим розміщення відповідних зображень засобами зовнішньої реклами підпадає під заборону, встановлену частиною першою статті 22-1 Закону України від 03 липня 1996 року № 270/96-ВР «Про рекламу» (далі - Закон № 270/96-ВР). За таких обставин суди попередніх інстанцій дійшли висновку про відсутність правових підстав для визнання протиправними та скасування рішень Комісії про застосування фінансових санкцій (штрафів) за порушення вимог законодавства про рекламу до ПрАТ «Телерадіокомпанія Люкс».

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Законодавець визначаючи поняття реклами чітко вказав на те, що вона може існувати в двох формах: пряма та непряма реклама. До непрямой реклами належить, зокрема, спонсорство, а тому повідомлення про спонсора в рекламному сюжеті не виключається з поняття реклами як такої. Вирішальним для кваліфікації інформації як реклами є не заявлена мета її поширення, а її зміст, спосіб подання та об'єктивна здатність формувати або підтримувати інтерес споживачів до відповідного суб'єкта господарювання, товару чи знаків для товарів і послуг.

Таким чином, поширення інформації про спонсора, у тому числі шляхом розміщення його знаків для товарів і послуг, за своїми ознаками охоплюється поняттям реклами (непрямой реклами) у розумінні Закону № 270/96-ВР, незалежно від того, чи має таке повідомлення самостійний рекламний характер або є складовою іншого інформаційного продукту.

З огляду на це доводи позивача про те, що написи «Slotoking» та «777», розміщені на засобі зовнішньої реклами, мали виключно інформаційний характер як відомості про спонсорів радіопередач, не спростовують факту поширення позивачем реклами торгівельних марок під якими здійснюється діяльність з організації та проведення азартних ігор у формі непрямой реклами.

Водночас частина перша статті 22-1 Закону № 270/96-ВР встановлює пряму заборону реклами азартних ігор, а також торговельних марок, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, засобами зовнішньої реклами, без розмежування залежно від того, чи є така реклама прямою або непрямою.

За таких обставин розміщення засобами зовнішньої реклами знаків для товарів і послуг, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, обґрунтовано було кваліфіковано судами попередніх інстанцій як порушення вимог статті 22-1 Закону № 270/96-ВР.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 лютого 2026 року у справі №320/33758/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134000698>

2.5. Про зміст поняття «безпосередня участь у бойових діях» як умови для визнання особи учасником бойових дій

Законодавець у кожному випадку пов'язує надання статусу учасника бойових дій із фактичною участю у збройному протистоянні, яка має ознаки безпосередності, тобто особистого виконання бойових (службових) завдань у складі військових формувань під час здійснення відповідних заходів. Йдеться не про будь-яке виконання обов'язків військової служби в умовах воєнного стану, а про реальне та особисте залучення до виконання завдань, безпосередньо пов'язаних із відсіччю та стримуванням збройної агресії, що за своїм змістом і характером передбачають підвищений рівень небезпеки для життя і здоров'я військовослужбовця. Виконання завдань забезпечувального, чергового чи охоронного характеру, навіть у період дії воєнного стану, саме по собі не може ототожнюватися з такою безпосередньою участю. При цьому, зміст поняття «безпосередня участь» підлягає системному тлумаченню у взаємозв'язку з нормативними актами, прийнятими на виконання Закону України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII, «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» які визначають порядок підтвердження такої участі та критерії її встановлення. У цьому контексті територіальна складова не є самостійно встановленим обмеженням, а виступає елементом правової моделі, відповідно до якої безпосередність участі пов'язується з виконанням бойових (спеціальних) завдань у межах районів ведення воєнних (бойових) дій, визначених у встановленому порядку. Відсутність встановленого факту виконання завдань у таких районах виключає можливість визнання відповідної діяльності як безпосередньої участі відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону № 3551-XII

17 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу військової частини на рішення Донецького окружного адміністративного суду від 06 січня 2025 року та постанову Першого апеляційного адміністративного суду від 05 червня 2025 року у справі № 200/7237/24 за позовом Особа_1 до військової частини про визнання протиправною бездіяльністю щодо ненаправлення на розгляд комісії з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій довідки, яка є підставою для надання статусу учасника бойових дій.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

В обґрунтування позовних вимог позивач вказував, що під час проходження військової служби у військовій частині він брав безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, зокрема у виконанні бойових (спеціальних) завдань з охорони та оборони об'єкта критичної інфраструктури - морського порту Одеси «Одеський», що підтверджується відповідними бойовими розпорядженнями, наказами командира та витягами з журналу бойових дій. Попри наявність таких підстав, відповідач не виконав покладений на нього обов'язок щодо оформлення та направлення на розгляд

уповноваженої комісії довідки яка є підставою для надання позивачу статусу учасника бойових дій.

Окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди виходили з того, що залучення позивача у період дії воєнного стану до виконання бойових (спеціальних) завдань з охорони та оборони об'єкта критичної інфраструктури - морського порту Одеси «Одеський» - відповідно до бойових розпоряджень, наказів командира військової частини та записів у журналі бойових дій, є безпосередньою участю у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку зі збройною агресією РФ. За таких обставин на відповідача покладался імперативний обов'язок оформити та подати на розгляд відповідної комісії довідку, а також видати її позивачу, тоді як відмова у вчиненні таких дій та посилання на внутрішні доручення, що не мають нормативного характеру, є протиправними та свідчать про неправомірну підміну повноважень комісії щодо вирішення питання про надання статусу учасника бойових дій.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове рішення про відмову у задоволенні позову.

ОЦІНКА СУДУ

Законодавець у кожному випадку пов'язує надання статусу учасника бойових дій із фактичною участю у збройному протистоянні, яка має ознаки безпосередності, тобто особистого виконання бойових (службових) завдань у складі військових формувань під час здійснення відповідних заходів. Йдеться не про будь-яке виконання обов'язків військової служби в умовах воєнного стану, а про реальне та особисте залучення до виконання завдань, безпосередньо пов'язаних із відсіччю та стримуванням збройної агресії, що за своїм змістом і характером передбачають підвищений рівень небезпеки для життя і здоров'я військовослужбовця. Виконання завдань забезпечувального, чергового чи охоронного характеру, навіть у період дії воєнного стану, саме по собі не може ототожнюватися з такою безпосередньою участю.

Зміст поняття «безпосередня участь» підлягає системному тлумаченню у взаємозв'язку з нормативними актами, прийнятими на виконання Закону України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі - Закон № 3551-XII), які визначають порядок підтвердження такої участі та критерії її встановлення. У цьому контексті територіальна складова не є самостійно встановленим обмеженням, а виступає елементом правової моделі, відповідно до якої безпосередність участі пов'язується з виконанням бойових (спеціальних) завдань у межах районів ведення воєнних (бойових) дій, визначених у встановленому порядку. Відсутність встановленого факту виконання завдань у таких районах виключає можливість визнання відповідної діяльності як безпосередньої участі у розумінні пункту 19 частини першої статті 6 Закону № 3551-XII.

Вирішальним критерієм для віднесення діяльності військовослужбовця до безпосередньої участі у бойових діях чи заходах із забезпечення національної безпеки

і оборони є встановлення факту виконання ним бойових (спеціальних) завдань у межах районів ведення воєнних (бойових) дій, визначених рішеннями Головнокомандувача Збройних Сил України.

Як встановлено судами у цій справі позивач виконував завдання з охорони та оборони об'єкта критичної інфраструктури в місті Одеса, яке, відповідно до наказів Головнокомандувача Збройних Сил України «Про визначення районів ведення воєнних (бойових) дій», чинних у період проходження позивачем служби, не визначалося як район ведення воєнних (бойових) дій. Такі обставини не відповідають умовам, з якими пункт 19 частини першої статті 6 Закону № 3551-XII пов'язує визнання безпосередньої участі у бойових діях, оскільки не встановлено виконання бойових (спеціальних) завдань у районах ведення воєнних (бойових) дій, визначених у встановленому порядку.

Отже, відсутність установленого факту виконання позивачем бойових (спеціальних) завдань у районах ведення воєнних (бойових) дій, визначених відповідними наказами Головнокомандувача Збройних Сил України, а також відсутність у матеріалах справи інформації та документів, передбачених законодавством і локальними актами (бойових наказів, розпоряджень, доручень, рішень Головнокомандувача Збройних Сил України чи начальника Генерального штабу Збройних Сил України, які підтверджують перебування у складі діючих угруповань або в районах ведення бойових дій), виключає виникнення у відповідача обов'язку щодо оформлення та видачі довідки за формою згідно з додатком 6 до Порядку № 413.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 лютого 2026 року у справі № 200/7237/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134149529>

2.6. Про відсутність підстав для звільнення підприємства від обов'язку відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій у зв'язку з припиненням господарської діяльності та форс-мажорними обставинами

Відсутність фактичної господарської діяльності підприємства не може розцінюватися як підстава для звільнення від обов'язку з відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, а тому не може розцінюватися як підстава для звільнення від відповідного обов'язку. Знаходження підприємства на окупованій території або підтвердження форс-мажору Торгово-промисловою палатою України не змінює його обов'язок щодо відшкодування фактичних витрат, поки ці зобов'язання не припинені або не скасовані окремими нормативними актами чи судовим рішенням

24 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління Пенсійного фонду України в Херсонській області на рішення Одеського окружного

адміністративного суду від 11 березня 2024 року та постанову П'ятого апеляційного адміністративного суду від 29 вересня 2025 року у справі № 420/156/24 за позовом Головного управління Пенсійного фонду України в Херсонській області до Товариства з обмеженою відповідальністю «Механічний завод» про стягнення заборгованості по відшкодуванню витрат на виплату та доставку пільгових пенсій.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Головне управління Пенсійного фонду України в Херсонській області звернулося до суду в якому просило стягнути з ТОВ «Механічний завод» заборгованість по відшкодуванню витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах за період з березня 2022 року по грудень 2023 року у сумі 926148,06 грн. Відповідач вказував, що згідно з наказом від 24 лютого 2022 року № 8 зупинив здійснення господарської діяльності з 24 лютого 2022 року у зв'язку з введенням воєнного стану. Однак позивачем на поштову адресу відповідача направлялись рекомендованим листом розрахунки фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій за період з березня 2022 року по грудень 2023 року, призначених особам, які були зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за Списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України та призначеним особам, які були зайняті на інших роботах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах відповідно до пункту «а» статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» та пунктів 2 - 8 частини другої статті 114 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено. Суди виходили з того, що відповідач у зв'язку з оголошенням воєнного стану та тимчасовою окупацією міста Херсон не мав можливості здійснювати свою господарську діяльність, і як наслідок не зміг, з поважних причин, відшкодувати спірні витрати позивачу.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове рішення про задоволення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Витрати на виплату та доставку пільгових пенсій підлягають відшкодуванню підприємством у силу прямої вказівки закону та не залежать від факту здійснення ним господарської діяльності на момент виникнення або реалізації відповідного обов'язку.

Обов'язок підприємства з відшкодування таких витрат має публічно-правовий характер і виникає не з факту поточної господарської діяльності, а з самого факту використання праці працівників, які набули право на пенсію на пільгових умовах, та з наявності правового зв'язку між підприємством і відповідними пенсійними виплатами.

Саме по собі припинення або призупинення господарської діяльності підприємства, його перебування у складному фінансовому становищі, відсутність доходів чи виробничих процесів не змінює правової природи обов'язку з відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій і не звільняє підприємство від виконання такого обов'язку, оскільки закон не передбачає жодних винятків чи умов, за яких відповідні витрати не підлягали б відшкодуванню.

Отже, відсутність фактичної господарської діяльності підприємства не може розцінюватися як підстава для звільнення від обов'язку з відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, а тому не може розцінюватися як підстава для звільнення від відповідного обов'язку.

Знаходження підприємства на окупованій території або підтвердження форс-мажору Торгово-промисловою палатою України не змінює його обов'язок щодо відшкодування фактичних витрат, поки ці зобов'язання не припинені або не скасовані окремими нормативними актами чи судовим рішенням.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2026 року у справі № 420/156/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134367649>

III. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

3.1. Про розмежування фактів вилучення паспорта для виїзду за кордон та встановлення його недійсності

Вилучення паспорта для виїзду за кордон (як процесуальна дія під час прикордонного контролю) не є тотожним встановленню юридичного факту недійсності паспортного документа. Сам факт його вилучення не створює правового наслідку «відсутності дійсного паспортного документа, який дає право на перетин кордону», якщо недійсність не встановлена у передбаченому законом порядку та не підтверджена належними доказами. Наявність «сумнівів щодо дійсності документа» не формує презумпції його недійсності та не може автоматично слугувати законною підставою для відмови у перетині державного кордону

03 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу військової частини на постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 04 липня 2024 року у справі № 140/36313/23 за позовом Особа_1 до військової частини про визнання протиправним та скасування рішення про відмову в перетинанні державного кордону, скасування акта вилучення паспорта та зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позов обґрунтований тим, що під час проходження прикордонного контролю паспорт для виїзду за кордон позивача було вилучено на підставі висновку про наявність сумнівів щодо дійсності документа. Також позивачу відмовлено у перетині державного кордону з мотивів відсутності дійсного паспортного документа. Не погоджуються з вказаним висновком позивач вказував, що паспорт виданий у встановленому порядку, а висновок прикордонної служби не містив однозначного твердження про його недійсність.

Суд першої інстанції у задоволенні позову відмовив, виходячи з того, що рішення про відмову в перетині кордону було прийнято у зв'язку з визнанням паспорта недійсним, а також з огляду на відсутність порушення прав позивача.

Суд апеляційної інстанції скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нову постанову, якою позов задовольнив частково: визнав протиправним і скасував рішення про відмову в перетині державного кордону. Апеляційний суд виходив із того, що висновок про «сумніви щодо дійсності» не є встановленням факту недійсності документа, а отже, підстава для відмови у перетині кордону була відсутня.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення суду апеляційної інстанції – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Відмова у перетинанні державного кордону громадянину України при виїзді з України допускається лише за обґрунтованим рішенням уповноваженої службової особи із зазначенням причин відмови та у випадках, прямо передбачених законом (зокрема: відсутність документів, необхідних для в'їзду до держави прямування/транзиту у передбачених законодавством випадках, або наявність підстав для тимчасового обмеження права виїзду за кордон). Отже, рішення про відмову повинно містити конкретну законну підставу та її фактичне підтвердження.

Внутрішнє припущення (сумнів) посадової особи щодо паспортного документа не може підміняти встановлення юридично значимого факту: або відсутності дійсного документа, або наявності іншої визначеної законом підстави для відмови. Наявність такої підстави має бути доведена та відображена у мотивувальній частині рішення про відмову, інакше рішення не відповідає вимогам обґрунтованості.

Фіксація у висновку поглибленої перевірки «сумнівів щодо дійсності документа» не формує правової презумпції його недійсності і не може автоматично трансформуватися у підставу відмови з мотиву «відсутності дійсного паспортного документа, який дає право на перетин кордону», оскільки наявність сумніву є підставою для перевірочних дій, проте не є доказом недійсності як юридичного факту.

Вилучення паспорта є процесуальною дією в межах прикордонного контролю та саме по собі не змінює юридичний статус документа. Ототожнення вилучення

з фактом недійсності суперечить принципу законності, оскільки створює правові наслідки без належної правової підстави.

Крім того, рішення про відмову у перетинанні державного кордону мотивоване виключно відсутністю дійсного паспортного документа. Посилання відповідача у касаційній скарзі на інші можливі підстави (ненадання військово-облікових документів тощо) не можуть виправдовувати оскаржуване рішення, якщо вони не були зазначені у самому рішенні та не становили його правової основи на момент прийняття.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 лютого 2026 року у справі №140/36313/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133764491>

3.2. Про пріоритет застосування роботодавцем спеціальних норм закону при прийнятті на службу осіб начальницького складу НАБУ

Питання прийняття на службу в Національне антикорупційне бюро України осіб начальницького складу визначаються спеціальними нормами - Закон України від 14 жовтня 2014 року у справі № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України» та Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ від 29 липня 1991 року № 114, які покладають на вказаних осіб додаткові обов'язки та відповідальність. Отже, норми статті 26 Кодексу законів про працю України щодо встановлення випробування при прийнятті на роботу працівників не є застосовними при прийнятті на службу осіб начальницького складу НАБУ

12 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Особа_1 на рішення Харківського окружного адміністративного суду від 08 грудня 2022 року та постанову Другого апеляційного адміністративного суду від 12 вересня 2023 року за позовом Особа_1 до Національного антикорупційного бюро України про визнання протиправними та скасування наказів, поновлення на посаді та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач просив визнати протиправним і скасувати наказ про звільнення, поновити його на посаді детектива Четвертого відділу детективів Другого підрозділу детективів Головного підрозділу детективів НАБУ та стягнути середній заробіток за час вимушеного прогулу. Позивач вказував, що в наказі яким його прийнято на службу в НАБУ та призначено на посаду детектива як такого, що пройшов за конкурсом, відповідачем неправомірно встановлено іспитовий строк 6 місяців, з огляду на те, що нормами статті 26 Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП України) прямо заборонено встановлення випробувального терміну при прийнятті на роботу, зокрема, за обставин, які мають місце у ситуації позивача, а саме

щодо внутрішньо переміщених осіб, переможців конкурсного відбору на заміщення вакантної посади та осіб, звільнених у запас з військової чи альтернативної (невійськової) служби. На його переконання до спірних правовідносин, в частині правомірності застосування до позивача іспитового строку при прийнятті на службу в НАБУ, має бути застосована аналогія закону (статті 26 КЗпП України).

Судами попередніх інстанцій у задоволенні позову відмовлено. Суди виходили з того, що питання прийняття, проходження та звільнення зі служби в НАБУ регулюються Законом України від 14 жовтня 2014 року у справі № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України» (далі – Закон № 1698-VII) та Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ від 29 липня 1991 року № 114 (далі - Положення № 114), норми яких є спеціальними по відношенню до норм КЗпП України. Суди зазначили, що позивач був ознайомлений з можливістю встановлення іспитового строку та не заперечував проти цього. Факт непроходження випробування підтверджується матеріалами справи, а наказ про звільнення прийнято з дотриманням вимог чинного законодавства.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Під час розгляду справ, пов'язаних з прийняттям, проходженням та звільненням осіб з публічної служби, пріоритетними є норми спеціального законодавства, а трудове законодавство застосовується лише у випадках, якщо нормами спеціального законодавства не врегульовано спірні правовідносини, або коли про це йдеться у спеціальному законі.

Питання прийняття на службу в НАБУ осіб начальницького складу визначаються спеціальними нормами – Закону № 1698-VII та Положення № 114, які покладають на вказаних осіб додаткові обов'язки та відповідальність. Отже, норми статті 26 КЗпП України щодо встановлення випробування при прийнятті на роботу працівників не є застосовними при прийнятті на службу осіб начальницького складу НАБУ.

Позивачу було відомо про можливість встановлення іспитового строку та правові наслідки незгоди із таким рішенням. Умова про іспитовий строк у ситуації позивача була внесена до наказу про призначення останнього на посаду, з яким він був ознайомлений. Позивач не висловлював заперечень проти встановлення йому іспитового строку ані під час призначення на посаду, ані у процесі проходження служби в НАБУ, що свідчить про його добровільне волевиявлення на проходження служби в НАБУ на зазначених умовах та їх прийняття. Сумнів у правомірності встановлення позивачу іспитового строку при прийнятті на службу в НАБУ виник у нього лише після звільнення з посади, у зв'язку з чим він звернувся до суду з позовною заявою

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2026 року у справі № 520/8159/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134066576>

3.3. Про судове оскарження акта про неможливість проведення ревізії

Акт про неможливість проведення ревізії за своєю правовою природою є носієм інформації, де зафіксовано обставини, що стали на заваді проведенню ревізії, або, іншими словами, викладено опис причин та умов, що унеможливили або перешкодили її проведенню. Дії посадової особи органу державного фінансового контролю щодо складення такого акта мають на меті зафіксувати ці обставини та причини, що їх зумовили. Оскарження до суду дій щодо складення такого акта на предмет наявності або відсутності підстав для його складення означає для суду потребу перевірити достовірність зафіксованої у ньому інформації та правильність їх оцінки посадовою особою органу державного фінансового контролю як таких, що унеможливили ревізію. Отже, акт про неможливість проведення ревізії не є правовим документом, який установлює відповідальність для позивача, та відповідно не є актом індивідуальної дії у розумінні частини першої статті 17 КАС України. При цьому дії службової особи щодо складання такого акта та включення до нього певних висновків не породжують обов'язкових юридичних наслідків, що не зумовлює виникнення будь-яких прав і обов'язків для позивача

12 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Служби відновлення та розвитку інфраструктури в Івано-Франківській області на постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 14 березня 2024 року у справі № 300/5893/23 за позовом Служби відновлення та розвитку інфраструктури в Івано-Франківській області до Управління Західного офісу Державна аудиторська служба України в Івано-Франківській області про визнання протиправними дій та бездіяльності, зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позовні вимоги обґрунтований тим, що відповідач протиправно склав акт про неможливість проведення ревізії, оскільки чинне законодавство не наділяє орган державного фінансового контролю повноваженнями визнавати неможливим проведення ревізії з підстав ненадання документів об'єктами зустрічної звірки при здійсненні зустрічної звірки або ж за запитами на надання пояснень. На думку позивача, відповідач зобов'язаний був завершити ревізію та скласти акт за її результатами, а складення акта про неможливість проведення ревізії фактично позбавляє об'єкта контролю права отримати акт ревізії та створює ризик повторного проведення ревізії.

Суд першої інстанції позов задовольнив, виходячи з того, що відповідач не довів наявності передбачених пунктом 23 Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 року №550 (далі – Порядок №550) підстав для складання акта про неможливість проведення ревізії, а відтак повинен був завершити ревізію та скласти відповідний акт.

Суд апеляційної інстанції скасував рішення суду першої інстанції та відмовив у задоволенні позову. Суд зазначив, що відповідач мав правові підстави для застосування пункту 23 Порядку № 550, а також дійшов висновку, що акт про неможливість проведення ревізії є службовим документом і не породжує юридичних наслідків для позивача, а тому не може бути самостійним предметом оскарження.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, рішення судів попередніх інстанцій – скасував та закрит провадження у справі.

ОЦІНКА СУДУ

Спирні правовідносини між сторонами зумовлені незгодою позивача з діями посадової особи органу державного фінансового контролю щодо складення відповідно до пункту 23 Порядку №550 акта про неможливість проведення ревізії. Позиція позивача зводилась до того, що мотиви, якими обґрунтовано цей акт, зокрема, неотримання під час проведення зустрічних звірок документів від осіб, з якими позивач мав фінансово-господарські правовідносини у відповідний період, перебувають поза межами визначених пунктом 23 Порядку №550 підстав. Позивач як об'єкт контролю при проведенні ревізії не має відношення до надання цими особами документів у ході зустрічної звірки. Законодавством передбачено чіткий алгоритм дій органу фінансового контролю у випадку неотримання пояснень/документів від об'єкта зустрічної звірки, який не охоплює випадки передбачені пунктом 23 Порядку №550, вимоги якого стосуються виключно об'єкта ревізії. Таким чином, відповідач мав завершити ревізію, скласти та надати акт ревізії фінансово-господарської діяльності позивача.

Абзацом першим пункту 23 Порядку № 550 передбачено, що у разі відсутності бухгалтерського обліку на об'єкті контролю, недопущення посадових осіб органу державного фінансового контролю до проведення ревізії та ненадання необхідних для перевірки документів, наявності інших об'єктивних і незалежних від органу державного фінансового контролю обставин, що унеможливають або перешкоджають проведенню ревізії, посадова особа органу державного фінансового контролю складає та підписує акт про неможливість проведення ревізії із зазначенням відповідних причин.

Таким чином вказаною нормою, визначено невичерпний перелік обставин, з якими пов'язується неможливість проведення ревізії чи перешкоджання її проведенню, за настання яких, якщо ці обставини є об'єктивними та не залежать від волі органу державного фінансового контролю, посадова особа цього органу складає та підписує акт про неможливість проведення ревізії. Такий акт за своєю правовою природою є носієм інформації, де зафіксовано обставини, що стали на заваді проведенню ревізії, або, іншими словами, викладено опис причин та умов, що унеможливили або перешкодили її проведенню. Дії посадової особи органу державного фінансового контролю щодо складення такого акта мають на меті зафіксувати ці обставини та причини, що їх зумовили.

Акт про неможливість проведення ревізії не є правовим документом, який установлює відповідальність для позивача, та відповідно не є актом індивідуальної дії у розумінні частини першої статті 17 КАС України. При цьому дії службової особи щодо складання такого акта

та включення до нього певних висновків не породжують обов'язкових юридичних наслідків, що не зумовлює виникнення будь-яких прав і обов'язків для позивача.

Право на судовий захист відповідно до статті 55 Конституції України та статті 5 КАС України виникає за умови реального, а не потенційного порушення прав або охоронюваних законом інтересів особи. Оскаржувані дії повинні спричиняти виникнення, зміну або припинення прав чи обов'язків особи. Натомість доводи позивача про можливість повторного проведення ревізії або ризик зловживання повноваженнями є припущеннями щодо можливих майбутніх дій, а не наслідками, що вже настали.

Сам факт складення акта про неможливість проведення ревізії не позбавляє позивача права на судовий захист у майбутньому – зокрема, у разі прийняття рішення за результатами завершеної ревізії або застосування до нього заходів впливу. У такому випадку доводи щодо неправомірності дій органу фінансового контролю можуть бути предметом судової перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2026 року у справі № 300/5893/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134066575>

IV. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ

4.1. Про право суду покласти судові витрати на сторону, з вини якої виник спір

Положення частини другої статті 134 КАС України зобов'язують суд за результатами розгляду справи, у тому числі коли він закінчується закриттям провадження, провести розподіл витрат на правничу допомогу адвоката разом з іншими судовими витратами. Ця норма відсилає до загального порядку розподілу судових витрат, що визначений статтею 139 КАС України. Проте указана норма не передбачає алгоритму розподілу судових витрат у випадку закриття провадження у справі на підставі пункту 8 частини першої статті 238 КАС України. За відсутності спеціального алгоритму розподілу судових витрат у такому випадку суд має керуватися частиною восьмою статті 139 КАС України та принципом, за яким судові витрати покладаються на сторону, з вини якої виник спір

03 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Департаменту патрульної поліції на ухвалу Новозаводського районного суду міста Чернігова від 05 вересня 2024 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 13 лютого 2025 року, у справі № 751/4667/24 за позовом Особа_1 до тимчасово виконуючої обов'язки старшого інспектора Департаменту патрульної поліції та Департаменту патрульної поліції про визнання протиправною та скасування постанови про накладення адміністративного стягнення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивачка звернулася до суду з вимогами визнати протиправною та скасувати постанову про накладення адміністративного стягнення, якою її було притягнуто

до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 122 КУпАП із накладенням штрафу у розмірі 340,00 грн, а також стягнути судові витрати.

Ухвалою Новозаводського районного суду міста Чернігова, залишеною без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду, провадження у справі закрито з підстав, передбачених пунктом 8 частини першої статті 238 КАС України (якщо оскаржувані порушення були виправлені суб'єктом владних повноважень і при цьому відсутні підстави вважати, що повне відновлення законних прав та інтересів позивача неможливе без визнання рішень, дій або бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправними після такого виправлення). Суд також зобов'язав Головне управління Державної казначейської служби України у Чернігівській області повернути позивачці судовий збір у розмірі 605,60 грн та стягнув за рахунок бюджетних асигнувань Департаменту патрульної поліції на користь позивачки понесені витрати на правову (правничу) допомогу у розмірі 4 000,00 гривень.

Не погоджуючись з рішеннями судів попередніх інстанцій в частині стягнення судових витрат Департамент патрульної поліції подав касаційну скаргу.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, змінив рішення судів попередніх інстанцій у частині підстав розподілу судових витрат, пов'язаних із розглядом справи, виклавши їх у редакції власної постанови.

ОЦІНКА СУДУ

Верховний Суд звернув увагу, що частина друга статті 238 КАС України покладає на суд обов'язок вирішити питання про розподіл судових витрат у разі закриття провадження, однак не встановлює спеціального алгоритму їх розподілу саме у випадку виправлення порушення суб'єктом владних повноважень.

За відсутності прямого нормативного регулювання підлягає застосуванню частина восьма статті 139 КАС України, яка передбачає право суду покласти судові витрати на сторону, якщо спір виник унаслідок її неправильних дій. В такому випадку, суд має керуватися принципом, за яким судові витрати несе та із сторін, з вини якої такі витрати виникли.

Адміністративне стягнення було накладено внаслідок неналежної перевірки матеріалів автоматичної фіксації, зокрема невідповідності номерного знака транспортного засобу, що свідчить про неправильні дії відповідача при винесенні постанови. Саме ці дії стали причиною звернення позивачки до суду та виникнення витрат на правничу допомогу.

Суди попередніх інстанцій помилково визначили правову підставу для розподілу витрат, ототожнивши закриття провадження із задоволенням позову. Незважаючи на правильність висновку про наявність підстав для компенсації частини витрат, мотивування мало ґрунтуватися на частині восьмій статті 139 КАС України та принципі покладення витрат на сторону, з вини якої виник спір.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 лютого 2026 року у справі № 751/4667/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133764553>

4.2. Про неможливість окремого апеляційного оскарження ухвали суду першої інстанції про повернення без розгляду заяви про передачу справи до іншого суду

Ухвала суду першої інстанції про повернення без розгляду заяви про передачу адміністративної справи за підсудністю до іншого суду не підлягає апеляційному оскарженню окремо від рішення по суті спору, оскільки така ухвала не перешкоджає подальшому провадженню у справі, не обмежує доступ до суду та не унеможливорює поновлення прав учасника процесу іншим способом (повторне звернення з аналогічною заявою або включення заперечень до апеляційної скарги на остаточне рішення суду)

05 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Особа_1 на ухвалу Хмельницького окружного адміністративного суду від 23 квітня 2025 року та ухвалу Сьомого апеляційного адміністративного суду від 16 вересня 2025 року у справі № 826/13508/16 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ІТЦ «ОПІОН Д» до Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача - арбітражного керуючого, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача - Служби безпеки України, про визнання незаконним і скасування наказу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

У провадженні Хмельницького окружного адміністративного суду перебувала справа за позовом ТОВ «ІТЦ «ОПІОН Д» до Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України про визнання незаконним та скасування наказу в частині, за участю арбітражного керуючого та СБУ як третіх осіб. Арбітражний керуючий звернувся до суду першої інстанції із заявою про передачу матеріалів цієї справи до господарського суду для розгляду в межах справи про банкрутство товариства. Суд ухвалою повернув заяву без розгляду. Апеляційний суд, розглянувши скаргу арбітражного керуючого, закрити апеляційне провадження, дійшовши висновку, що ухвала якою відмовлено в передачі справи за підсудністю до іншого суду в апеляційному порядку не оскаржується окремо від рішення суду, прийнятого по суті спору.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Як вбачається зі змісту статті 294 КАС України, у вичерпному переліку ухвал, на які може бути подано апеляційну скаргу окремо від рішення суду, не зазначено ухвали про повернення заяви про передачу справи до іншого суду. Повернення без розгляду заяви про передачу справи до іншого суду не перешкоджає повторному зверненню з заявою до суду з цього питання.

Тобто у разі, якщо заявник не погоджується з ухвалою суду першої інстанції про повернення без розгляду його заяви про передачу справи до іншого суду, він має можливість як повторно звернутися з відповідною заявою до суду, так і висловити свою позицію в доводах апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, ухваленого по суті спору, що свідчить про можливість скаржника (апелянта) поновити свої права в інший спосіб, аніж шляхом апеляційного оскарження ухвали про повернення заві про передачу справи до іншого суду окремо від рішення суду.

Ухвала суду першої інстанції про повернення без розгляду заяви про передачу адміністративної справи за підсудністю до іншого суду не підлягає апеляційному оскарженню окремо від рішення по суті спору.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 лютого 2026 року у справі №826/13508/16 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133860365>

4.3. Про неоскаржуваність рішення адміністративного органу про відмову у зупиненні адміністративного провадження

До моменту прийняття адміністративного акта, тобто рішення або юридично значущої дії індивідуального характеру, прийнятого (вчиненого) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямованого (спрямованої) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб), оскарженню підлягає рішення (дія), яким на якийсь певний час припиняється (спиняється) рух (поступ, перебіг) правовстановлювальних, правозобов'язальних чи будь-яких інших значимих дій у справі. У протилежному значенні, коли приймається рішення відмовити в зупиненні адміністративного провадження, після якого рух справи не зупиняється і не створюється перешкод для здійснення провадження у ній, то таке рішення не підлягає оскарженню до моменту прийняття адміністративного акта. Отже, процедурне рішення уповноваженої особи адміністративного органу щодо відмови у зупиненні адміністративного провадження не може бути самостійним предметом судового розгляду

10 лютого 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Особа_1 на постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 15 липня 2025 року у справі № 160/22060/24 за позовом Особа_1 до Департаменту по роботі з активами Дніпровської міської ради, про скасування рішень, зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивачка у порядку, визначеному Законом України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX «Про адміністративну процедуру» (далі – Закон № 2073-IX), звернулась до міської ради із заявою про участь в адміністративному провадженні щодо зміни цільового призначення

земельних ділянок, надання доступу до матеріалів справи, а також зупинення провадження до набрання законної сили рішенням суду у справі № 160/25184/21. Проте, під час розгляду справи уповноваженою особою адміністративного органу прийняті процедурні рішення, якими відмовлено у задоволенні клопотань позивачки про відвід уповноваженої особи адміністративного органу, а також про зупинення адміністративного провадження до набрання законної сили рішенням суду у справі №160/25184/21. Позивачка вказала, що оскільки Дніпровською міською радою не утворено комісію з розгляду скарг, то до моменту прийняття адміністративного акта вказані процедурні рішення Департаменту підлягають оскарженню саме до адміністративного суду.

Рішенням окружного адміністративного суду позов задоволено. Ухвалюючи таке рішення, суд виходив з того, що оскаржувані процедурні рішення прийняті посадовою особою Департаменту, а не Дніпровською міською радою, як того вимагає Закон № 2073-IX.

Апеляційний адміністративний суд скасував рішення окружного адміністративного суду та ухвалив у справі нове рішення, яким позовні вимоги задовольнив частково. Своє рішення суд обґрунтував тим, що посадова особа уповноважена Департаментом на проведення всіх процесуальних дій в адміністративних справах у сфері земельних відносин на підставі внутрішніх розпорядчих актів, що не суперечить ані процедурі, ані порядку, визначеним частиною другою статті 22 Закону № 2073-IX, тому висновок суду першої інстанції про прийняття оскаржуваних процедурних рішень неналежною особою суперечить змісту, цілям і розумінню моделі ефективного публічного адміністрування.

Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій в частині скасування процедурного рішення уповноваженої особи Департаменту про зупинення адміністративного провадження та закриття провадження у справі в цій частині позовних вимог. В іншій частині рішення судів попередніх інстанцій залишив без змін.

ОЦІНКА СУДУ

До моменту прийняття адміністративного акта, тобто рішення або юридично значущої дії індивідуального характеру, прийнятого (вчиненого) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямованого (спрямованої) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб), оскарженню підлягає рішення (дія), яким на якийсь певний час припиняється (спиняється) рух (поступ, перебіг) правовстановлювальних, правозобов'язальних чи будь-яких інших значимих дій у справі. У протилежному значенні, коли приймається рішення відмовити в зупиненні адміністративного провадження, після якого рух справи не зупиняється і не створюється перешкод для здійснення провадження у ній, то таке рішення не підлягає оскарженню до моменту прийняття адміністративного акта.

Законодавець цілеспрямовано обмежив коло процедурних дій та/або процедурних рішень, які підлягають самостійному оскарженню, з огляду на пріоритетність вирішення тих чи інших питань. Надання учасникам адміністративного провадження права

на оскарження всіх дій та/або процедурних рішень до моменту прийняття адміністративного акта (незалежно від їх суті і значення) стало б передумовою для зловживання учасниками адміністративного провадження своїми правами та безпідставного затягування розгляду справи, що не відповідало б меті, на досягнення якої спрямовані положення Закону № 2073-IX.

Отже, процедурне рішення уповноваженої особи адміністративного органу щодо відмови у зупиненні адміністративного провадження не може бути самостійним предметом судового розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2026 року у справі №160/22060/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/133960772>

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР, за лютий 2026 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду; управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду Апарату Верховного Суду. Київ, 2026. – 36 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 supreme.court.gov.ua

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua